

Sygn. akt IV P 140/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2023 roku

Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu

w składzie: Przewodniczący: sędzia Alina Kordus-Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2023 roku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **M. M.**

przeciwko **Sądowi Rejonowemu w(...)**

o zapłatę

Zasądza od pozwanego Sądu Rejonowego w (...) na rzecz powódki M. M. tytułem wynagrodzenia kwotę 15.361,43 zł (piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt jeden złotych czterdzieści trzy grosze) brutto wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi:

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 lutego 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 marca 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1217,19 zł (tysiąc dwieście siedemnaście złotych dziewiętnaście groszy) od dnia 1 maja 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 lipca 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 września 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 października 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 listopada 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty,

od kwoty 1285,84 zł (tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) od dnia 1 stycznia 2023 roku do dnia zapłaty,

II. Zasądza od pozwanego na rzecz powódki tytułem dodatkowego wynagrodzenia rocznego kwotę 1305,72 zł (tysiąc trzysta pięć złotych siedemdziesiąt dwa grosze) brutto wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 kwietnia 2023 roku do dnia zapłaty,

Wyrokowi w pkt I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 14.302,96 zł (czternaście tysięcy trzysta dwa złote dziewięćdziesiąt sześć groszy).

sędzia Alina Kordus-Krajewska

Sygn. akt IV P 140/23

UZASADNIENIE

Powódka M. M. wniosła pozew przeciwko Sądowi Rejonowemu w (...) o zapłatę:

kwoty 15.361,43 zł (słownie: piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt jeden złotych 43/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 1.285,84 zł od 01 dnia każdego kolejnego miesiąca poczynając od lutego 2022r. do kwietnia 2022r. do dnia zapłaty oraz od czerwca 2022r. do stycznia 2023r. do dnia zapłaty, a nadto od kwoty 1217,19 zł od 01 maja 2022r. do dnia zapłaty, tytułem dopłaty do należnego miesięcznie wynagrodzenia za pracę brutto.

zasądzenie od Pozwanego Sądu Rejonowego w (...) na rzecz Powódki M. M. kwoty 1.305,72 zł (słownie: jeden tysiąc trzysta pięć złotych 72/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 kwietnia 2023r. do dnia zapłaty, tytułem dopłaty do należnego dodatkowego wynagrodzenia rocznego za pracę brutto.

Wniosła także o zasądzenie od Pozwanego Sądu Rejonowego w (...) na rzecz Powódki M. M. zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu w/w świadczenia pieniężnego, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu podano, że Art. 91 § 1c PrUSP statuuje zasadę ustalania podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu powszechnego. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu „podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252, 568, 1222 i 1578), z zastrzeżeniem § 1d”.

Mimo tego, że ww. przepis nie został uchylony (pozostaje cały czas w mocy), to Ustawodawca zdecydował się po raz kolejny odstąpić od jego zastosowania i ustalić wysokość wynagrodzeń sędziów powszechnych obowiązującą w 2022 roku w oparciu o art 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. , zgodnie z którym „w roku 2022 podstawę wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego”. W ustępie 2 analizowanego przepisu wskazano, że „podstawę, o której mowa w ust. 1, zwiększa się o kwotę 26zł”.

W oparciu natomiast o niezmiennie obowiązujący art. 91 § 1c PrUSP, podstawą taką konsekwentnie powinno być przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, tj. 2021 r.

Z komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: „GUS”) z dnia 11 sierpnia 2020 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2020 r. wynika, że wyniosło ono 5024,48 zł i zostało powiększone o 26 złotych, tj. łącznie 5050,48 zł.

Prezes GUS w komunikacie z dnia 10 sierpnia 2021 r. ogłosił natomiast, że przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2021 r. wyniosło 5504,52 zł.

Różnicą pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem w drugim kwartale 2021 r., a przeciętnym wynagrodzeniem w drugim kwartale 2020 r. wynosi zatem 454,04 zł.

Z powyższego wynika, że zastosowanie do obliczania wynagrodzenia sędziego art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r., zamiast zasady wyrażonej w art. 91 § 1c PrUSP, powoduje, iż wynagrodzenie wypłacane powódce od stycznia 2022 r. jest brutto o 1285,84 zł miesięcznie niższe, aniżeli w przypadku gdyby wynagrodzenie powódki było ustalane w oparciu o przepisy PrUSP.

W przypadku powódki zastosowanie ww. nieprawidłowego (opartego na art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r.) mnożnika, przy uwzględnieniu wynikającej ze stażu pracy stawki awansowej na poziomie 2,36, po powiększeniu o należny dodatek stażowy w wysokości 20% w skali miesiąca daje kwotę: 14.302,96 zł, zamiast prawidłowej kwoty: 15.588,80zł która byłaby wypłacana, gdyby stosowano mnożnik poprawny.

Powódka podała, że wynagrodzenie, które było jej wypłacane od stycznia 2022 r. nie stanowi wynagrodzenia ustalonego zgodnie z prawem, w tym Konstytucją RP, jako godziwe. Nie jest to też wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu sędziego, czy zakresowi powierzonych mu obowiązków. Art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. uchybia licznym przepisom Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w tym w szczególności art. 2, art. 32 oraz 178 ust. 2 Konstytucji RP, a ponadto jest niezgodny z prawem unijnym.

Podkreślono również, iż prawidłowo wyliczone wynagrodzenie brutto sędziego, jest tym bardziej konieczne, w związku z nowymi przepisami podatkowymi, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., bowiem składka zdrowotna dla sędziów (tak jak i w przypadku innych osób pozostających w stosunku służbowym i stosunku pracy) wynosi 9% wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne i jest w całości finansowana przez sędziego, a więc w istocie, bezzwrotnie odprowadza się ją z wynagrodzenia brutto sędziego. Jest to dodatkowe realne, obciążenie finansowe w wysokości 9 % wynagrodzenia, które nie podlega odliczeniu od podatku tak jak w latach poprzednich. Oprócz tego wynagrodzenie pomniejsza oczywiście podatek liczony według skali podatkowej. Reasumując prawidłowa waloryzacja wynagrodzenia pozwoli zrekompensować przynajmniej w części nowe obciążenie fiskalne, jaką jest kwota składki zdrowotnej, potrącaniej z wynagrodzenia brutto (wynagrodzenie zasadnicze plus dodatek stażowy), co przecież znacząco wpływa na sytuację finansową każdego sędziego z uwagi na rosnącą inflację i brak jakichkolwiek działań osłonowych (tzw „tarcz”) ze strony państwa w przypadku sędziów.

Dalej podano ,że odpowiedni (z punktu widzenia wymogu Konstytucji) poziom wynagrodzenia sędziów stanowił już przedmiot licznych rozważań Trybunału Konstytucyjnego(orzeczenie z 14 marca 1995 r., K 13/94, OTK 1995, cz. I, s. 79-80 Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 marca 2000 r., sygn. akt: P 12/98, Legalis nr 46956, Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. akt: K 1/12, Legalis nr 549573.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 grudnia 2012 r. określił nieprzekraczalne „warunki brzegowe”, a więc granice wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego i zakresowi jego obowiązków, wskazując, że:

wynagrodzenia sędziów powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość — zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów, co do których niedopuszczalne jest uzależnianie jego wysokości od indywidualnej oceny ich pracy;

wysokość wynagrodzenia sędziego, w tym rozpoczynającego karierę w zawodzie sędziowskim sędziego sądu rejonowego, powinna znacząco przewyższać wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej;

wynagrodzenia sędziów powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej;

w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej

niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami;

niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia sędziów, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenie konstytucyjnego limitu zadłużenia)

niedopuszczalne jest wybiórcze przerzucanie skutków niewydolności systemu finansów państwa na pewne grupy pracowników sfery budżetowej, zwłaszcza gdy równocześnie inne grupy zawodowe nie zostały owym „zamrożeniem” dotknięte, a nawet zagwarantowano im wzrost wynagrodzeń ”

Nadto wskazano, że konieczność zapewnienia sędziom odpowiedniego wynagrodzenia jest również podyktowana tym, że sędziowie mają bardzo ograniczone możliwości dodatkowego zarobkowania co wynika z art. 86 § 1-3 Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Argumentowano także, że również zwiększone potrzeby, które stanowią wypadkową nałożonych na sędziów obowiązków uzasadniają zagwarantowanie im odpowiedniego poziomu wynagrodzenia. Obowiązkiem sędziego jest ustawiczne podnoszenie kwalifikacji, co bez wątpienia wymaga poniesienia znacznych nakładów finansowych.

Zdaniem powódki w świetle rzekomo bardzo dobrej sytuacji finansów naszego państwa oraz rosnących wydatków na jego niektóre segmenty, zupełnie niezrozumiałe jest zamrażanie wynagrodzeń sędziowskich, przy jednoczesnym wysokim podniesieniu płac przedstawicieli władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej (na skalę przekraczającą znacznie koszty regulacji płacy sędziów) i bez wyjaśnienia powyższego rozwiązania. Jako przykład podano, że na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, zwiększono wysokość wynagrodzenia m. in.: Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, Wiceprezesa Rady Ministrów, Wicemarszałka Sejmu, Wicemarszałka Senatu, Wiceprezesa Rady Ministrów, ministrów, wiceministrów, Prezesa NIK, Prezesa IPN.

Zwiększeniu uległo również wynagrodzenie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej o ok. 40 % co nastąpiło na podstawie art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw.

Podkreślono, że w orzecznictwie ukształtowało się stanowisko, zgodnie z którym wszelkie odstępstwa od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych muszą zawsze znajdować podstawę w przekonujących argumentach. Wprowadzone zróżnicowania muszą mieć charakter racjonalnie uzasadniony i nie wolno dokonywać ich według arbitralnie ustalonego kryterium.

Trybunał Konstytucyjny dopuszcza możliwość zamrożenia wynagrodzenia sędziowskiego, ale zastrzega przy tym, że tego rodzaju rozwiązanie może być tolerowane tylko wyjątkowo, Nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką, co obecnie, jak wyżej wskazano, ma już miejsce wobec zaniżenia wynagrodzeń sędziów w 3 kolejnych latach (2021-2023).

Zamrożenie wynagrodzeń sędziów winno respektować minimalne standardy wynikające z art. 178 ust. 2 Konstytucji (por. wyroki z: 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189 i 18 lutego 2004 r., sygn. K 12/03, OTKZU nr 2/A/2004, poz. 8), a ich wprowadzenie wymaga szczegółowego uzasadnienia, czemu Projektodawca w przypadku ustawy o budżecie z 2022 r. uchybił.

W dalszej części pozwu powołano się na zasadę ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, zwana również zasadą lojalności państwa względem obywateli stanowi fundament zasady demokratycznego

państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP). Przedmiotowa zasada opiera się na założeniu, że organy władzy publicznej powinny działać w sposób lojalny i uczciwy względem jednostki, budzący w niej poczucie stabilności i bezpieczeństwa prawnego. W świetle powyższego stwierdzić należy, że ingerencja w kształtowanie wysokości wynagrodzeń sędziów stanowi nagle wycofanie się państwa z obietnic złożonych sędziom (co do ustalania ich wynagrodzeń na podstawie art. 91 § 1c PrUSP), co oznacza nieusprawiedliwione naruszenie zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Z zasady demokratycznego państwa prawnego wynika również zasada ochrony prawa słusznie nabytych. Ta zasada wyklucza arbitralne znoszenie lub ograniczanie praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym.

Dodano, że zasada ochrony praw słusznie nabytych nie ma charakteru bezwzględnego. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie przypominał, że Konstytucja RP dopuszcza ograniczanie lub znoszenie praw nabytych w razie kolizji wartości znajdujących się u podstaw tej zasady z innymi wartościami konstytucyjnymi. Ograniczenie lub zniesienie praw nabytych jest dopuszczalne pod warunkiem, że takie działanie jest konieczne dla realizacji innych wartości konstytucyjnych, które w danej sytuacji mają pierwszeństwo przed wartościami znajdującymi się u podstaw zasady ochrony praw nabytych. Prawodawca powinien jednak ograniczyć do niezbędnego minimum negatywne skutki dla jednostki i wprowadzić rozwiązania, które ułatwiają dostosowanie się do nowej sytuacji (wyr. z 25.6.2002 r., K 45/01, OTK-A 2002, Nr 4, poz. 46; zob. też wyr. TK z: 16.6.2003 r., K 52/02, OTK-A 2003, Nr 6, poz. 54 i 18.9.2006 r., SK 15/05, OTK-A 2006, Nr 8, poz. 106). Najczęściej odstępstwa od zasady ochrony praw nabytych uzasadniane są potrzebą zapewnienia równowagi budżetowej oraz pogorszeniem sytuacji ekonomicznej państwa."

Jako kolejny z argumentów podano, że zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji „wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Na wskazaną zasadę składają się dwa elementy, tj. „równość wobec prawa sensu stricto” oraz „równość w prawie”.

Przedstawiciele doktryny konsekwentnie wskazują, że każde odstępstwo od zasady równego traktowania powinno znajdować swoje uzasadnienie w odpowiedniej argumentacji natury konstytucyjnej."

Art. 32 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że „nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny”.

Zakaz wprowadzania różnicowań o nieuzasadnionym charakterze (stanowiący konsekwencję zasady równego traktowania) obejmuje zarówno zakaz wprowadzania unormowań, pogarszających sytuację określonej grupy podmiotów (dyskryminacja sensu stricto), jak i unormowań polepszających sytuację określonej grupy podmiotów (uprzywilejowanie) kosztem innych grup. Innymi słowy art. 31 Konstytucji RP zawiera postulat, „by prawo w swej treści nie zawierało rozróżnień faworyzujących lub dyskryminujących pewne grupy obywateli”.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazano, że skoro Ustawodawca podjął decyzję o zamrożeniu płac sędziów to owo zamrożenie winno dotknąć również przedstawicieli pozostałych władz, tj. władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej.

Akcentowano również prawo pracownika do godziwego wynagrodzenia za wykonaną pracę wynikający z kodeksu pracy.

Akcentowano, że prawo do godziwego wynagrodzenia formułowane jest również w wielu ratyfikowanych przez Polskę aktach międzynarodowych. Zgodnie z art. 23 ust. 3 Deklaracji Praw Człowieka, uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ „każdy pracujący ma prawo do słusznego i zadowalającego wynagrodzenia zapewniającego jemu i jego rodzinie egzystencję odpowiadającą godności ludzkiej, uzupełnianego w razie potrzeby innymi środkami pomocy społecznej”. Prawo do godziwego wynagrodzenia występuje także w Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ z 19 grudnia 1966 r. Jego art. 7 lit. a) stanowi, iż pracownik ma prawo do godziwego zarobku, który zapewnia zadowalające warunki życia dla niego samego i jego rodziny.

Zamrożenie wynagrodzeń sędziów mocą wspomnianej wcześniej ustawy o budżecie bez wątpienia uchybia zagwarantowanemu na gruncie art. 13 zd. 1 KP prawu do godziwego wynagrodzenia.

Nie sposób uznać za godziwe, wynagrodzenia, które nie pozostaje w adekwatnej relacji ze zmieniającymi się uwarunkowaniami rynku, spadku siły nabywczej pieniądza i realnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce narodowej. Wynagrodzenie otrzymywane od stycznia 2022 r. nie jest ponadto adekwatne do posiadanych przez powódkę kwalifikacji (i konieczności ich stałego podnoszenia), zakresu obowiązków i odpowiedzialności (orzekanie o sprawach mających kluczowy wpływ na życie obywatela, funkcjonowanie społeczeństwa), ilości pracy (nienormowany czas pracy, który jest określony wymiarem przydzielonych sędziemu zadań), a także nie rekompensuje rygorystycznych ograniczeń w podejmowaniu innej działalności zarobkowej oraz nie sprzyja budowaniu prestiżu urzędu sędziiego,

Należy również dodać, że sędziowie od stycznia 2022 r. ponoszą negatywne skutki postępującej inflacji, a także zmian wynikających z wprowadzenia tzw. Polskiego Ładu. Owe negatywne skutki nie zostały sędziom w żaden sposób zrekompensovane, dlatego biorąc pod uwagę wskazane wyżej okoliczności, a także fakt, że zarobki sędziów wzrastają wolniej aniżeli w przypadku innych grup zawodowych, zamrożenie wynagrodzeń sędziów stanowi przejaw oczywistej sztywności wobec tej grupy zawodowej.

Powódka argumentowała także w pozwie, biorąc pod uwagę doktrynę i orzecznictwo, że Sąd jest uprawniony do przeprowadzania kontroli konstytucyjności przepisów ustaw w przypadku dostrzeżenia oczywistej niekonstytucyjności przepisów. W sprawie ustalanie wysokości wynagrodzenia na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. uchybia licznym przepisom Konstytucji RP, w tym w szczególności art. 2 (zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasada ochrony praw słusznie nabytych), art. 32 (nierówne traktowanie sędziów skutkujące ich dyskryminacją w życiu gospodarczym) oraz art. 178 ust. 2 Konstytucji RP. W konsekwencji powyższego tut. Sąd przy rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy winien odmówić zastosowania art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. (wskutek jego niekonstytucyjności) i ustalić wynagrodzenie w oparciu o dotychczasowe zasady, tj. na podstawie art. 91 § 1c PrUSP, a następnie zasądzić od Pozwanego na moją rzecz kwotę 15.361,43 zł tytułem wyrównania zaległego wynagrodzenia za okres od stycznia 2022 r. do grudnia 2022 r..

Wszystkie powyższe uwagi oraz przedstawiona wyżej argumentacja, uzasadniają również roszczenie o wyrównanie należnego za 2022 dodatkowego wynagrodzenia rocznego (tzw. trzynastki), bowiem proces ustalenia jego wysokości (8,5% sumy wynagrodzeń miesięcznych wypłaconych w roku ubiegłym) dotknięty jest tymi samymi uchybieniami prawnymi, a w konsekwencji także nieprawidłowościami arytmetycznymi wynikającymi z przyjęcia błędnej podstawy (kwoty bazowej) koniecznej do ustalenia tego wynagrodzenia.

Wskazano także, że zasada pierwszeństwa prawodawstwa unijnego nakłada na sądy obowiązek dokonywania oceny zgodności prawa krajowego z prawem unijnym i w razie stwierdzenia jego sprzeczności, odmowy zastosowania przepisu prawa państwa członkowskiego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE”) w swoim orzecznictwie konsekwentnie podkreśla, że w przypadku przepisów krajowych państw członkowskich, prawo traktatowe oraz wydawane na jego podstawie akty pochodnego prawa unijnego wywołują skutek polegający na tym, że normy unijne (od momentu wejścia w życie) automatycznie wykluczają stosowanie jakichkolwiek niezgodnych z nimi norm prawa krajowego.

W ocenie powódki art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. nie powinien znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie z powodu jego niezgodności z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej z dnia 7 lutego 1992 r. (dalej jako „TUE”) oraz z art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej jako „KPP”).

Przepis art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE kreuje obowiązek ustanowienia przez państwa członkowskie "środków" niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej. Dla urzeczywistnienia tej ochrony, kluczowe jest zapewnienie obywatelowi dostępu do „niezawisłego” sądu w rozumieniu art. 47 akapit drugi KPP.

Zdaniem TSUE pojęcie niezawisłości oznacza między innymi, że sąd wypełnia swe zadania w pełni autonomicznie, nie podlegając żadnej hierarchii służbowej ani nie będąc podporządkowanym komukolwiek i nie otrzymując nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz że jest on w ten sposób chroniony przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C 506/04, EU:C:2006:587, pkt 51; a także z dnia 16 lutego 2017 r., Margarit Panicello, C 503/15, EU:C:2017:126, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo). TSUE wskazuje przy tym, że nieodłączną gwarancją niezawisłości sędziowskiej stanowi (obok nieusuwalności sędziów) poziom wynagrodzenia odpowiadający wadze wykonywanych przez nich zadań (zob. wyroki: z dnia 19. września 2006 r., C-506/04, pkt 51; z dnia 27 lutego .2018 r., C-64/16, pkt 45; z dnia 24 czerwca 2019 r., C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, pkt 75; opinia TSUE z dnia 30 kwietnia 2019 r., 1/17, pkt 202).

Warto w kontekście przedmiotowej sprawy przytoczyć wyrok TSUE z dnia 27 lutego 2018 r., w którym stwierdzono, że zamrożenie wynagrodzeń sędziów nie godzi w zasadę niezawisłości sędziowskiej (w rozumieniu art. 47 KPP i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE) w sytuacji, gdy owo zamrożenie dotyczy nie tylko sędziów (a więc wybranej grupy zawodowej), „ale - szerzej [obejmuje - dopisek własny] - różne osoby zajmujące funkcje publiczne i osoby wykonujące zadania w sektorze publicznym, w tym przedstawiciele władz ustawodawczej, wykonawczej” i jednocześnie jest ono podyktowane koniecznością „likwidacji nadmiernego deficytu budżetowego państwa”.

Na koniec dodano również, że dokonywanie zatem zmian w zakresie zasad kształtowania wynagrodzeń sędziowskich w oparciu o ustawę o budżecie jest nieakceptowalne. Ustawa o budżecie nie dotyczy zmian wynagrodzeń sędziów, ale służy zapewnieniu wykonania budżetu. Z formalnego punktu widzenia zmiany wynagrodzeń sędziów nie stanowią materii, jaką powinna regulować ustawa o budżecie.

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano, że powódka w pozwie dochodzi waloryzacji wynagrodzenia za 2022 rok na podstawie art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. W ocenie Prezesa dochodzone pozwem roszczenie budzi wątpliwości co do jego zasadności. Ustawodawca w tzw. ustawie o budżecie z 2022 roku (ustawa z dnia 17 grudnia 2021r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022, Dz. U. z 2021, poz. 2666) na podstawie art.8 ust.1 rzeczony ustawy ustalił, iż w roku 2022 podstawę wynagrodzenia zasadniczego sędziego stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 roku ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Zatem zamrożono wynagrodzenia sędziów na poziomie z 2020 roku, odstępując od zasad ustalenia wynagrodzenia wskazanych w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wydaje się, że ustawa o budżecie uchwalona w 2022 roku wywołuje skutki prawne, w myśl zasady, że ustawa później sza uchyla ustawę wcześniejszą - lex posterior derogat legi priori. Ewentualna wypłata dochodzonego roszczenia przez stronę pozwaną na wezwanie powódki naruszałaby ustawę z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, w szczególności art. 10,11 rzeczony ustawy.

Strona powodowa w pozwie potwierdziła stan prawny ukonstytuowany w orzeczeniu TK z dnia 12 grudnia 2012r., sygn. akt K 1/12 dopuszczający wyjątkowo zawieszenie waloryzacji wynagrodzeń sędziów ze względu na trudności budżetowe państwa. Podobnie w wyroku TSUE z dnia 27 lutego 2018r., sygn. C - 64/16 stwierdzono dopuszczalność zamrożenia wynagrodzeń sędziów ze względu na konieczność likwidacji nadmiernego deficytu budżetowego państwa. Jest to okoliczność, która nie podlega jednak ocenie Prezesa Sądu, natomiast winna zostać zbadana przez Sąd w niniejszym procesie.

Niezależnie od powyższego wskazuje, że każdy sędzia otrzymuje dekret wydany przez Prezesa Sądu Okręgowego, który określa wysokość wynagrodzenia sędziego na bieżący rok. Powódka również taki dekret otrzymała. Prezes Sądu Rejonowego jako pracodawca nie bada treść dekretu, ani też nie ma wpływu na jego treść. Natomiast służby księgowo sądu wypłacają wynagrodzenie sędziego właśnie według rzeczony dekretu.

Pozwany nie kwestionował matematycznego wyliczenia wynagrodzenia powódki podanego w pozwie.

Sąd ustalił co następuje:

Powódka M. M. jest sędzią Sądu Rejonowego w (...). Na stanowisko sędzi tego sądu została powołana dnia 19 marca 2007r.

(okoliczność bezsporna, nadto dowód: akt powołania k. 14)

Podstawę ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego powódki od 1 stycznia 2022 r. stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. ogłaszane w Monitorze Polskim przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (M.P.2020.711), w kwocie 5.024,48 złotych, zwiększone o kwotę 26 złotych.

Powódkę obowiązywało wynagrodzenie zasadnicze w stawce IV i było wyliczane wg przypisanego mu mnożnika (tj. 2,36). Oprócz tego, powódka otrzymywała również dodatek za długoletnią pracę w wysokości 20 % uposażenia zasadniczego.

Obliczona w oparciu o powyższe podstawy wysokość wynagrodzenia zasadniczego powoda wynosiła 11,919,13zł złotych, zaś dodatku za długoletnią pracę 2383,83 złotych.

W kwietniu z powodu choroby powódka przepracowała 12 dni z planowych 20 dni.

(bezsporne, nadto dowody: informacja o wysokości wynagrodzenia k. 71, paski płacowe k. 72-78)

U pozwanego wynagrodzenie za pracę jest płatne z dołu do ostatniego dnia danego miesiąca kalendarzowego.

(okoliczność bezsporna)

Powódka w dniu 26 lutego 2023r. skierowała do Sądu Rejonowego w (...) wezwanie do zapłaty wyrównania wynagrodzenia za 2022r. Pismem z dnia 2 marca 2023r. pozwany wskazał, że nie widzi podstaw do uwzględnienia żądania wynagrodzenia.

Dowód: pisma z dnia 26 lutego 2023r.i z dnia 2 marca 2023r.

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny co do łączącego strony stosunku służbowego i otrzymywanego wynagrodzenia ustalony w przedmiotowej sprawie należało uznać za bezsporny. Pozwany nie kwestionował wykonywania przez powódkę pracy w Sądzie Rejonowym (...), jej okresu, przypisanej powódce w 2022 roku stawki awansowej i wartości dodatku za staż pracy oraz wysokości rzeczywiście wypłaconego powódce w 2022 roku wynagrodzenia za pracę i dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Nie kwestionowano także terminów wymagalności żądanych świadczeń.

Spór koncentrował się wokół oceny prawnej prawa do wynagrodzenia w wysokości wynikającej z art. 91 § 1c ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych zamiast wypłacanej w roku 2022 w oparciu o art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 2445 z późn. zm.)

Przepis art. 91 § 1c ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 217 z późn. zm.), dalej p.u.s.p., stanowi o zasadzie ustalania podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu powszechnego. Zgodnie z jego treścią, podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, 1504 i 2461), z zastrzeżeniem § 1d. W celu zapobiegania realnemu zmniejszeniu wartości uposażenia, w sytuacji

kiedy to przeciętne wynagrodzenie jest niższe, niż ogłoszone w roku poprzedzającym, przyjmowana jest podstawa ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości (§ 1d).

Jak wskazano w art. 91 § 2 p.u.s.p. wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie rejonowym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce pierwszej (art. 91a § 1 zd. 1 p.u.s.p.). Nabycie wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej ma zaś miejsce po upływie kolejnych 5 lat pracy na danym stanowisku sędziowskim (art. 91a § 3 p.u.s.p.).

Zgodnie z przepisem art. 91 § 7 p.u.s.p., sędzia nabywa prawo do dodatku za długoletnią pracę wynoszącego, poczynając od 6 roku pracy, 5% aktualnie pobieranego przez sędziego wynagrodzenia zasadniczego. Wzrasta on po każdym kolejnym roku pracy o 1% tego wynagrodzenia, aż do osiągnięcia 20% wynagrodzenia zasadniczego.

Jak ustalono wynagrodzenie powódki M. M. w 2022 roku kształtowane było według stawki IV i przypisanego do niego mnożnika 2,36 (por. załącznik do p.u.s.p.).

Nie było sporne, że powódce oprócz wynagrodzenia zasadniczego, w 2022 roku przysługiwał również dodatek w wysokości 20 % wynagrodzenia zasadniczego. Powódka otrzymała także dodatkowe wynagrodzenie roczne, którego wypłata następuje do końca kwartału roku 2023r. Zgodnie z art. 1 ust.1 pkt.2 ustawy z dnia 12 grudnia 1997r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej Dz.U.2018.1872 t.j sędziowie mają także prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego Zgodnie z art. 4 ust. 1 cyt. ustawy wynagrodzenie roczne ustala się w wysokości 8,5% sumy wynagrodzenia za pracę otrzymanego przez pracownika w ciągu roku kalendarzowego, za który przysługuje to wynagrodzenie, uwzględniając wynagrodzenie i inne świadczenia ze stosunku pracy przyjmowane do obliczenia ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, a także wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy oraz wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy przysługujące pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy. Wynagrodzenie roczne wypłaca się, z zastrzeżeniem ust. 3, nie później niż w ciągu pierwszych trzech miesięcy roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje to wynagrodzenie.(art. 5 ust.2)

Spór dotyczy roku 2022, lecz należy wskazać że zmiana zasad ustalania wysokości wynagrodzeń sędziów dotyczyła już roku 2021r. Wprowadzono art. 12 ust. 1 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r. poz. 2400). Zgodnie z jego treścią, w 2021 roku podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

O wysokości wynagrodzenia w roku 2022r. postanowiono w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 2445 z późn. zm.) i wskazano, że podstawę kształtowania wynagrodzeń sędziowskich w roku 2022 stanowi przeciętne wynagrodzenie, lecz nie z II kwartału roku poprzedzającego, (jak stanowi 91 § 1c p.u.s.p.) ale z roku 2020, powiększone o kwotę 26,00 złotych.

Ponownie w ustawie z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2666 z późn. zm.) ustawodawca odmiennie od regulacji art. 91 § 1c p.u.s.p. w przepisie art. 8 ust. 1 przewidział, że w roku 2023 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z późn. zm.), stanowi kwota w wysokości 5 444,42 zł, podczas gdy wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale 2022 roku wynosiła 6.156,25 złotych (co wynika z komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 sierpnia 2022 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2022 r.).

Zwraca uwagę fakt, że ustawodawca wprowadzając odstępstwa od kształtowania wynagrodzeń sędziowskich w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku poprzedzającego, nie zawiesił mocy obowiązującej przepisu 91 § 1c p.u.s.p., nie uchylił go ani nie dokonał jego zmiany.

Wobec uregulowania wysokości wynagrodzeń sędziów w odrębnych aktach prawnych należy odwołać się do znanych w prawodawstwie reguł kolizyjnych. Normy te rozstrzygają zasady stosowania zakresowo zbieżnych, a treściowo niezgodnych ze sobą norm prawnych. Nie znajdzie zastosowania reguła hierarchiczności *lex superior derogat inferiori*, gdyż sprzeczne uregulowania wynagradzania sędziów zawarto w aktach prawnych tej samej rangi -ustawach. Zatem do oceny pozostaje zasada *lex posteriori derogat legi priori*, która przyznaje prymat przepisom późniejszym (por. orzeczenie TK z dnia 12 stycznia 1995 r., K 12/94). Każda ustawa późniejsza może uchylić wcześniejszą, jak i ustanowić czasowe wyjątki od jej postanowień (por. orzeczenie TK z dnia 21 listopada 1994 roku, K 4/94, OTK 1994 cz. II poz. 39).

Przy założeniu prymatu ustawy późniejszej należy jednak zbadać zgodność ukształtowanego na nowo modelu ustalania wynagrodzeń sędziowskich z normami konstytucyjnymi.

Jest powszechnie wiadome, że spór dotyczący ustalania wysokości wynagrodzenia nie ma charakteru jednostkowego, dotyczy nie tylko grupy sędziów sądów powszechnych ale także prokuratorów. Pytania dotyczące wysokości wynagrodzeń sędziów i prokuratorów za rok 2023r. zostały skierowane do rozpoznania do Trybunału Konstytucyjnego. Organ ten ma orzec czy zaskarżony przepis ustawy jest zgodny z Konstytucją, względnie pozbawić go mocy obowiązującej w razie jego niekonstytucyjności (art. 190 Konstytucji RP).

Sąd Rejonowy ma na uwadze, że pytania przed Trybunałem nie dotyczą roku 2022 zatem nie ma podstaw do zawieszenia postępowania w sprawie na mocy art. 177 §1 pkt. 3¹ kpc. Należało jednak rozważyć czy argumenty podane w pozwie nie stanowią podstawy do skierowania przez Sąd Rejonowy pytania do Trybunału Konstytucyjnego w zakresie konstytucyjności przepisów ustawy o budżecie dotyczącej wynagrodzenia sędziego w roku 2022.

Sąd Rejonowy ocenił, że możliwe jest dokonanie samodzielnej oceny roszczeń powódki. Sąd miał także na uwadze długi czas trwania postępowań przez Trybunałem co jednak nie było decydujące w sprawie.

W szeregu orzeczeniach Sądu Najwyższego, które jako słuszne należało podzielić, wskazano, iż sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności stosowanych przepisów ustawowych z Konstytucją oraz posiadają kompetencję do odmowy zastosowania przepisu ustawy uznawanego przez nie za niekonstytucyjny i mogą wyrokować z pominięciem takiego przepisu, stosując bezpośrednio Konstytucję (por. postanowienie z 26 maja 1998 r., III SW 1/98, OSNAPUS 1998, nr 17, poz. 528 albo wyrok z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/2000, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z 26 września 2000 r. w sprawie III CKN 1089/00, wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 1998 r. w sprawie I PKN 90/98, wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2000 r. w sprawie II CKN 272/00). W wyroku z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie V CK 47/02 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „odmowa zastosowania przepisu w sprawie ma takie znaczenie, że sąd, stwierdziwszy „niekonstytucyjność” danego przepisu uwzględnia ten fakt przy orzekaniu o indywidualnym stosunku w rozpoznawanej sprawie, a jego pogląd nie jest wiążący dla innych sądów orzekających w analogicznych sprawach. To uprawnienie sądu nie uchybia kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, którego orzeczenie jest powszechnie obowiązujące i ostateczne (art. 188 pkt 1 Konstytucji). Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w uchwale z 4 lipca 2001 r., w sprawie III ZP 12/01 (opubl. OSNAPiUS 2002/2/34), wskazując, że odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanej przez sąd za sprzeczny z Konstytucją nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Istota tego stanowiska opierała się na wskazaniu, że przedmiot orzekania sądu dotyczy indywidualnego stosunku społecznego, a Trybunał Konstytucyjny orzeka o prawie. Wykonując władzę sądowniczą (art. 10 ust. 2 Konstytucji) sąd sprawuje wymiar sprawiedliwości (art. 175 ust. 1 Konstytucji). Z kolei rola Trybunału przypomina bardziej władzę ustawodawczą tzw. ustawodawcy negatywnego (mimo że art. 10 ust. 2 Konstytucji zalicza go do władzy sądowniczej).

Przepis art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, stanowi, że jej unormowania stosowane są bezpośrednio. Ma to miejsce między innymi wtedy, kiedy sąd stwierdza sprzeczność między normą konstytucyjną, a przepisem ustawy, który ma zastosować. Sąd powszechny nie ma możliwości wyeliminowania kwestionowanego przepisu z obrotu prawnego,

lecz może odmówić jego zastosowania w indywidualnej sprawie. Podkreślić należy, iż skoro związanie sędziego Konstytucją obejmuje zakaz wydawania rozstrzygnięć z nią niezgodnych, to tym bardziej uznać należy, że Sąd jest uprawniony do przeprowadzania kontroli konstytucyjności przepisów ustaw w przypadku dostrzeżenia oczywistej niekonstytucyjności przepisów (P. Jabłońska, Konstytucyjne podstawy rozproszonej kontroli konstytucyjności prawa, PS 2020/11-12/21-33; tak też M. Jabłoński, Odmowa zastosowania przepisu w praktyce stosowania prawa administracyjnego przez sądy administracyjne i organy administracji publicznej – wybrane problemy [w:] J. Zimmermann (red.), Aksjologia prawa administracyjnego. Tom I, Warszawa 2017, s. 936 - 937).

Kolejny argument dla możliwości dokonania samodzielnej oceny sprawy przez Sąd Rejonowy, został wskazany także przez Naczelnego Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 20 lipca 2021 r., LEX nr 3232398. W powołanym orzeczeniu Sąd przyjął, że dopuszczalność stosowania tzw. "rozproszonej kontroli konstytucyjnej" przez sądy ma miejsce w sytuacjach oczywistych, tj. wówczas, gdy w przeszłości Trybunał Konstytucyjny orzekł już o normie analogicznej do normy, która ma być zastosowana w danej sprawie, albo w przypadku powtórzenia niekonstytucyjnej normy przez ustawodawcę. Analogiczne stanowisko zostało zajęte w orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2018 r., V CSK 230/17, OSNC-ZD 2018 Nr 4, poz. 69 i z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 493/18 LEX nr 3226141).

Rozważania na temat wynagrodzeń Sędziów były już przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 4 października 2000r. P8/00 choć wydanym w oparciu o inny stan prawny regulujący wynagrodzenia sędziów, wyjaśniono już jednak, że nakazana przez art. 178 ust. 2 Konstytucji adekwatność wynagrodzeń sędziowskich do godności urzędu wręcz wyklucza uznaniowe, nie oparte na precyzyjnych regulacjach generalnych, ustalanie indywidualnych stawek wynagrodzenia. Uchybiałoby godności urzędu sędziowskiego ustalanie wysokości wynagrodzeń sędziów de casu ad casum, w drodze uznaniowej, a być może i arbitralnej, konkretyzacji ogólnej zasady konstytucyjnej w stosunku do poszczególnych sędziów (zważywszy na wielce prawdopodobną w takiej sytuacji możliwość występowania rozbieżności w orzecznictwie co do wysokości stawek). Niedopuszczalne byłoby też ustalanie indywidualnych stawek wynagrodzenia sędziów przez sięganie, w drodze analogii, do unormowań dotyczących innych grup zawodowych. Norma wyrażona w art. 178 ust. 2, adresowana do właściwych organów państwa, nie może być jednak rozumiana jedynie jako norma programowa w takim sensie, że wyznacza tylko kierunek działań państwa czy cel, do którego państwo powinno stopniowo zmierzać. Taka interpretacja pozbawiłaby omawianą regulację konstytucyjną jej ważnej funkcji gwarancyjnej z punktu widzenia ustrojowej pozycji sądów. W konsekwencji należy uznać, że norma ta wyznacza, choć w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy kształtowaniu systemu wynagrodzeń sędziowskich. Dalej wskazano, że nie ulega wątpliwości, że norma ustrojowa wyrażona w art. 178 ust. 2 konstytucji jest nakierowana na umocnienie pozycji władzy sądowniczej w systemie organów państwowych i zagwarantowanie sędziom takich warunków pracy i wynagrodzenia, które mają służyć prawidłowemu sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. W demokratycznym państwie prawnym dobrze działający wymiar sprawiedliwości jest gwarancją i warunkiem funkcjonowania rządów prawa. Ustrojodawca zakłada, że wymiar sprawiedliwości będzie funkcjonować prawidłowo, gdy warunki pracy sędziów oraz ich wynagrodzenia będą adekwatne do godności urzędu sędziego i zakresu jego obowiązków. Trzeba podkreślić, że sędziowie sądów powszechnych i szczególnych są jedyną kategorią zawodową, której wynagrodzenia stanowią przedmiot wyraźnej regulacji konstytucyjnej. Wpływa stąd obowiązek właściwych organów państwa szczególnej troski o kształtowanie należytego poziomu tych wynagrodzeń, także w relacji do wynagrodzeń innych funkcjonariuszy publicznych.

Badając, czy prawodawca nie przekroczył wyznaczonych mu przez konstytucję granic swobody regulacji, trzeba zwrócić natomiast uwagę na pewne obiektywne układy odniesienia:

- po pierwsze, takim układem jest poziom przeciętnego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej. Skoro zawód sędziego jest wyróżniany konstytucyjnie w stosunku do innych profesji, to trzeba przyjąć, że poziom wynagrodzenia sędziowskiego, także na szczeblu sędziego sądu rejonowego, powinien znacząco przekraczać poziom przeciętnej płacy w sferze budżetowej;

- po drugie, wynagrodzenia sędziów w ogóle, jak również wynagrodzenia poszczególnych kategorii sędziów sądów równorzędnych (w tym sędziów sądów rejonowych i asesorów sądowych) powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać nie mniejszą tendencję wzrostową niż przeciętne wynagrodzenie w państwowej sferze budżetowej;
- po trzecie, w razie trudności budżetu państwa wynagrodzenia sędziowskie powinny być szczególnie chronione przed nadmiernie niekorzystnymi wahaniami;
- po czwarte, wynagrodzenia sędziów nie powinny być obniżane w drodze regulacji normatywnych.

Powyższa analiza pomimo zmiany stanu prawnego nie straciła swojej aktualności na co wskazuje wyrok TK z dnia 12 grudnia 2012. sygn. K 1/12. Oceniono w wyroku możliwość zmiany zasad wynagrodzenia sędziego odmiennie od zasad wynikających z art. 91§ 1c p.u.s.p. Orzeczenie TK przywołała także powódka w uzasadnieniu pozwu. Dotyczyło ono zbadania zgodności art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 291, poz. 1707) ze wskazanymi przepisami konstytucyjnymi (głównie art. 2, art. 178 ust. 2 i art. 216 ust. 5 oraz art. 220). Wskazane przepisy art. 22 i 23 regulowały podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego w roku 2012, poprzez odniesienie jej do przeciętnego wynagrodzenia z drugiego kwartału 2010 roku, odmiennie od treści art. 91 § 1c p.u.s.p.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 grudnia 2012, sygn. K 1/12. ocenił, że działanie legislatury nie naruszyło żadnych norm konstytucyjnych, w tym m.in. art. 178 § 2 Konstytucji, a także zasady nie działania prawa wstecz oraz ochrony praw nabytych. Trybunał Konstytucyjny w sposób szczegółowy uzasadnił przyjęte stanowisko, które należy przypomnieć jako istotne dla oceny roszczenia powódki.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w ustawie o budżecie znalazło się uzasadnienie, że zamrożenie wynagrodzeń podyktowane jest koniecznością zachowania równowagi budżetowej jako wartości konstytucyjnie chronionej. W założeniach do projektu budżetu państwa na rok 2012, zostało przewidziane "zamrożenie" funduszu wynagrodzeń w jednostkach sfery budżetowej oraz zastosowanie dyscyplinującej reguły wydatkowej, co zostało umotywowane jako działania niezbędne dla utrzymania założonego poziomu deficytu budżetu państwa oraz przeciwdziałania przekroczeniu II progu ostrożnościowego. „Zamrożenie” wynagrodzeń sędziów uznano przy tym za rozwiązanie epizodyczne, uzasadnione wyjątkową sytuacją finansów publicznych. Koszty działań zmierzających do zwalczania skutków kryzysu rozdzielono przy tym pomiędzy wszystkie grupy społeczne. Co ważne, prezentowano wówczas także inne działania oszczędnościowe, mające zapewnić stabilność finansów publicznych, mianowicie:

- ograniczenie wzrostu wydatków dyskrejonalnych i nowych wydatków prawnie zdeterminowanych do poziomu inflacji powiększonej o 1%,
- wzmocnienie systemu zarządzania płynnością budżetu państwa, polegające na obowiązku lokowania przez jednostki sektora finansów publicznych wolnych środków na rachunku Ministra Finansów,
- ustalenie docelowej reguły wydatkowej,
- wprowadzenie planowania wieloletniego, również w jednostkach samorządu terytorialnego,
- wprowadzenie nakazu zrównoważenia (lub uzyskania nadwyżki) części bieżącej budżetów jednostek samorządu terytorialnego (wydatki bieżące mogą być wyższe od osiągniętych dochodów bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową jedynie o kwotę wynikającą z realizacji wydatków bieżących dokonywanych z udziałem środków z bezzwrotnej pomocy zagranicznej),
- opracowanie dodatkowej reguły stabilizującej wynik finansowy samorządów,
- zwiększenie wpływów z dywidend,
- pozyskanie dochodów ze sprzedaży uprawnień do emisji gazów cieplarnianych,

- "zamrożenie" skali podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- ograniczenie możliwości odliczenia podatku od towarów i usług przy nabyciu samochodów z "kratką" i brak możliwości odliczania podatku naliczonego od paliwa wykorzystywanego do ich napędu,
- zniesienie ulgi na biokomponenty w podatku akcyzowym i podwyższenie jego stawki na olej napędowy i papierosy,
- wprowadzenie podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- wdrożenie systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym,
- zmniejszenie krajowych uzupełniających dopłat bezpośrednich,
- przeprowadzenie zmian w systemie emerytalnym - zmniejszenie składki przekazywanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do otwartych funduszy emerytalnych,
- dążenie do stopniowego zrównania i podwyższania wieku emerytalnego oraz ograniczenie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę,
- obniżenie wysokości zasiłku pogrzebowego.

Istotne było również to, że realna sytuacja finansów publicznych wyznaczona była przekroczeniem I progu oszczędnościowego, a relacja długu publicznego do PKB wyniosła 54,9%. Nadto, ze względu na przekroczenie wartości referencyjnej deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych - Rada Unii Europejskiej, stosownie do art. 104 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zaleciła ograniczenie deficytu do wartości poniżej 3% (...), najpóźniej w 2012 r. i objęła Polskę tzw. procedurą nadmiernego deficytu. Sytuacja kraju była monitorowana przez instytucje Unii Europejskiej, a w razie stwierdzenia braku działań naprawczych, mogły zostać nałożone sankcje finansowe (por. uzasadnienie wyroku TK w sprawie [K 1/12](#)).

Biorąc pod uwagę incydentalny charakter zastosowanego rozwiązania oraz uzasadnione podstawy w postaci konieczności rozwiązania trudnej sytuacji finansowej państwa, zagrażającej równowadze budżetowej, stanowiącej wartość konstytucyjną, konkurencyjną wobec wartości określonej w art. 178 Konstytucji, Trybunał Konstytucyjny doszedł do wniosku, iż przyjęta regulacja pozostaje w zgodzie z normami rangi Konstytucyjnej.

Jednocześnie, w omawianym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny określił nieprzekraczalne „warunki brzegowe”, a więc granice wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego i zakresowi jego obowiązków, wskazując, że:

- wynagrodzenia sędziów powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość – zarówno wobec całej tej grupy zawodowej – ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów, co do których niedopuszczalne jest uzależnianie jego wysokości od indywidualnej oceny ich pracy,
- wysokość wynagrodzenia sędziego, w tym rozpoczynającego karierę w zawodzie sędziowskim sędziego sądu rejonowego, powinna znacząco przewyższać wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej,
- wynagrodzenia sędziów powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej,
- w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej – niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej – chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami,
- niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia sędziów, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenie konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Trybunał podkreślił przy tym, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazał, że „zamrożenie” może być tolerowane tylko wyjątkowo, ze względu na inne wartości konstytucyjne, w szczególności, ze względu na trudności budżetowe państwa, jeżeli występuje w kontekście szerszego programu oszczędnościowego. Nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką. Z uwagi na brak możliwości wykreowania sztywnych reguł, ocena ewentualnych kolejnych regulacji musi uwzględniać uwarunkowania społeczno-gospodarcze i cały kontekst normatywny (por. uzasadnienie wyroku TK w sprawie K 1/12).

Zdaniem Sądu Rejonowego wskazane przez Trybunał Konstytucyjny kryteria nie straciły swojej aktualności i winny być wzięte pod uwagę przy ocenie przyczyn przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań stanowiących odstępstwo od zasady ustalania wynagrodzeń sędziowskich wyrażonej w art. 91 § 1c p.u.s.p.

Dla usystematyzowania przyczyn przyjętych rozwiązań należy wskazać ich uzasadnienia. Założenia do budżetu państwa na rok 2021 przewidywały zamrożenie funduszu wynagrodzeń w jednostkach państwowej sfery budżetowej oraz pozostałych jednostkach sektora finansów publicznych, z uwagi na trudną sytuację gospodarczą kraju, spowodowaną epidemią (...)19. W projekcie zostało wskazane, że przepisy niniejszej ustawy spowodują „zamrożenie” waloryzacji wynagrodzeń sędziów i prokuratorów tylko w roku 2021 (por. założenia projektu budżetu państwa na rok 2021).

Pomimo takiego wskazania, ustawodawca w kolejnych latach także zastosował odstępstwo od wyrażonej w art. 91 § 1c zasady ustalania wynagrodzeń sędziowskich.

Dla oceny tej sprawy istotne jest uzasadnienie projektu ustawy o budżecie na rok 2022.

Sąd zwrócił uwagę, iż w części projektu dotyczącego wynagrodzeń sędziów, prokuratorów i innych pracowników, których wynagrodzenia są relacjonowane do wynagrodzeń sędziów i prokuratorów nie zawarto żadnego uzasadnienia dla odmiennego ustalenia wysokości wynagrodzenia od wskazanej w art. 91 § 1c p.u.s.p. Ponadto w przeciwieństwie do ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 nie dokonano zamrożenia wynagrodzeń w jednostkach sektora finansów publicznych. Zwraca także uwagę odmrożenie o rok w stosunku do roku 2021 maksymalnych wynagrodzeń osób wymienionych w art.2 ustawy z dnia 3 marca 2000r. o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi(Dz.U z 2019r., poz.2136).

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na uzasadnienie projektu ustawy budżetowej na rok 2022. Podano tam ,że gospodarka ciągle odczuwa skutki wywołane wybuchem pandemii (...)19 w 2020 r. jednakże – wraz z łagodzeniem ograniczeń – powraca już na ścieżkę wzrostu. Najnowsze szacunki GUS dotyczące Produktu Krajowego Brutto za II kwartał 2021 roku wskazują na wzrost w ujęciu realnym o 11,1% rok do roku, wobec spadku o 8,3% w analogicznym okresie 2020 r. Według prognoz służących do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok 2022 PKB w 2021 r. zwiększył się o 4,9% (po spadku o 2,7% rok wcześniej), a w przyszłym roku tempo jego wzrostu wyniesie 4,6%. Z uwagi na trwający proces uzgodnień Krajowego Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), w prognozie nie uwzględniono jego wpływu. Jego realizacja stanowi główny, pozytywny czynnik ryzyka. Prognozowany deficyt budżetu państwa w 2022 r. wyniesie nie więcej niż 30.925 mln zł.(por. uzasadnienie projektu ustawy budżetowej na rok 2022 str. 5). Uzasadnienie założeń budżetowych na rok 2022, nie wskazywało zatem na realne zagrożenia równowagi finansów publicznych, które mogłyby stanowić podstawę do „zamrożenia” wynagrodzeń sędziowskich. Odniesienia do roku 2021r. wynikają z faktu iż w tym roku planowano ustawę budżetową i wysokość wynagrodzeń sędziów na rok 2022r.

Jednocześnie na co zwrócono uwagę w pozwie , wiele działań władzy ustawodawczej i wykonawczej świadczyło o braku ekonomicznego uzasadnienia swojego „zamrożenia” wynagrodzeń sędziowskich.

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1394) z dniem 1 sierpnia 2021 r. zmienione zostało rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, czego skutkiem było znaczne zwiększenie mnożników kwoty bazowej, stanowiącej podstawę ustalenia wartości uposażenia osób nim objętych.

Ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834) ze skutkiem od 1 listopada 2021 r. zwiększono natomiast wartość uposażenia Prezydenta RP o około 40 %.

Przyjęto także nowe rozwiązania przewidziane w ustawie z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834), nowelizującej ustawę z dnia 21 listopada 2021 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1282, ost.zm. Dz. U. z 2021 r. poz. 1834), które to zmiany weszły w życie 1 listopada 2021 roku. Na mocy wymienionej nowelizacji znacznie zwiększono wartość uposażeń osób wchodzących w skład organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz diet radnych. Po pierwsze ustalono, iż minimalne wynagrodzenie w/w osób nie może być niższe niż 80% maksymalnego wynagrodzenia określonego dla poszczególnych stanowisk w przepisach wydanych na podstawie art. 37 ust. 1 cytowanej ustawy. Po drugie podniesiono poziom maksymalnego wynagrodzenia w/w osób wskazując, że nie może ono przekroczyć w okresie miesiąca 11,2-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przed nowelizacją maksymalny poziom nie mógł natomiast przekroczyć 7-krotności kwoty bazowej, co oznacza realny wzrost maksymalnego wynagrodzenia o 60%.

Na mocy nowych przepisów wprowadzono również zmiany w zakresie maksymalnego poziomu diet przysługujących radnym. W wyniku nowelizacji wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie 2,4-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1658), a nie jak dotychczas 1,5-krotności w/w kwoty bazowej, co oznacza realny wzrost maksymalnego poziomu diet o 62,5 %.

Kontynuowano płatności tzw. 13 emerytur na podstawie ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów oraz zgodnie z unormowaniem ustawy z dnia 26 maja 2022 r. wprowadzono dodatkowe roczne świadczenie pieniężnym dla emerytów i rencistów -14 emeryturę.

Należy wyjaśnić, że Sąd orzekający nie neguje w/w przyjętych rozwiązań płacowych. Powyższe wskazanie świadczyć ma natomiast o braku uzasadnionych podstaw do swoistego „zamrożenia” wynagrodzeń sędziowskich i prokuratorskich w 2022 roku.

W tym miejscu warto dodać, że ingerencja ustawodawcy w wysokość wynagrodzenia sędziów winna uwzględniać także ograniczone możliwości dodatkowego zarobkowania przez Sędziów. Zgodnie bowiem z art. 86 § 1-3 p.u.s.p 1. Sędzia nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo- dydaktycznym lub naukowym w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków sędziego. § 2. Sędziemu nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków sędziego, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności urzędu sędziego. § 3. Sędzia nie może: 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego, 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni, 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą, 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego, 5) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem bądź pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

Dokonując dalszej analizy w pierwszej kolejności należy dokonać oceny norm konstytucyjnych, których naruszenie stanowi jeden z argumentów pozwu. Taka ocena znalazła się już także w uzasadnieniu innego wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu sygn. IVP 83/23 i warto ją tu także przedstawić.

„Zgodnie z art. 2 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Z ogólnej zasady wyrażonej w powołanym przepisie wyprowadzono szczegółowe zasady pochodne. I tak fundamentem zasady demokratycznego państwa prawnego jest zasada ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, zwana również zasadą lojalności państwa względem obywateli. Przedmiotowa zasada opiera się na założeniu, że organy władzy publicznej powinny działać w sposób lojalny i uczciwy względem jednostki, budzący w niej poczucie stabilności i bezpieczeństwa prawnego (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021). Adresaci norm prawnych mają zatem prawo oczekiwać, że regulacja prawna nie zostanie zmieniona na ich niekorzyść w sposób arbitralny i zaskakujący (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 listopada 2015 r., w sprawie K 1/14, oraz wyrok z 19 listopada 2008 r. w sprawie k.p. 2/08). Bezpieczeństwo prawne jest bowiem jedną z podstawowych wartości państwa prawnego i jest rodzajem wolności od nieoczekiwanych i zaskakujących ingerencji, ponieważ stosunki między państwem i obywatelem powinny być nacechowane lojalnością. Istotą lojalności jest zaś zakaz zastawiania swoistych „pułapek” na obywatela, formułowania obietnic bez pokrycia, a także nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub zmiany ustalonych reguł postępowania (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 26 stycznia 2010 r. w sprawie K 9/09, OTK-A 2010/1/4).

W związku z powyższym, z prezentowaną zasadą konstytucyjną związana jest także zasada ochrony praw słusznie nabytych, która wyklucza arbitralne znoszenie lub ograniczanie praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021).

Oczywiście, jak już zostało zaznaczone przy okazji omówienia wyroku TK z 12 grudnia 2012 roku w sprawie K 1/12, powyższa zasada nie ma charakteru bezwzględnego. Trybunał Konstytucyjny również w innych judykatach wskazywał, że Konstytucja RP dopuszcza ograniczanie lub znoszenie praw nabytych w razie kolizji wartości znajdujących się u podstaw tej zasady z innymi wartościami konstytucyjnymi. Ograniczenie lub zniesienie praw nabytych jest dopuszczalne pod warunkiem, że takie działanie jest konieczne dla realizacji innych wartości konstytucyjnych, które w danej sytuacji mają pierwszeństwo przed wartościami znajdującymi się u podstaw zasady ochrony praw nabytych. Prawodawca powinien jednak ograniczyć do niezbędnego minimum negatywne skutki dla jednostki i wprowadzić rozwiązania, które ułatwiają dostosowanie się do nowej sytuacji (por. m.in. wyrok z 25 czerwca 2002 r. w sprawie K 45/01 oraz z 18 września 2006 r. w sprawie SK 15/05). Trybunał Konstytucyjny wskazywał, że jedną z wartości konstytucyjnych, uzasadniających odstępstwo od zasady ochrony praw nabytych może być m.in. ochrona równowagi finansów publicznych (por. wyrok TK z dnia 12 grudnia 2012 r., K 1/12).

Jak powszechnie wiadomo Konstytucja wprost odnosi się do wynagrodzeń sędziowskich, kreując gwarancję odpowiedniego poziomu ich wynagrodzenia.

Po myśli art. 178 § 1 Konstytucji sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków (§ 2).

Z cytowanego przepisu wynikają dwie kluczowe zasady: niezawisłości sędziowskiej oraz zapewnienia sędziemu wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu i zakresowi obowiązków. Umiejscowienie tych zasad w ramach jednego przepisu niewątpliwie świadczy o ich wzajemnej korelacji. Jak podkreśla się w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego problematyka wynagradzania sędziów ma istotne znaczenie dla ich statusu. Powszechnie uznaje się, że odpowiednio wysokie wynagrodzenie jest jedną z gwarancji sędziowskiej niezawisłości, ponieważ pozwala ono sędziemu swobodnie pełnić urząd bez troski o byt materialny własny i rodziny. Zapewnienie sędziom odpowiedniego wynagrodzenia musi być ponadto rozpatrywane w kontekście art. 45 ust. 1 Konstytucji, ponieważ stanowi gwarancję

interesu publicznego, wyrażającego się w zapewnieniu każdemu prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. W demokratycznym państwie prawnym gwarancją i warunkiem praworządności (rządów prawa) jest należyte działanie wymiaru sprawiedliwości, a jest ono - w ujęciu ustrojodawcy - w pełni możliwe tylko, gdy warunki pracy sędziów i ich wynagrodzenia odpowiadają godności sędziowskiego urzędu i zakresowi obowiązków (por. wyrok TK z 12.12.2012 r., K 1/12, OTK-A 2012, nr 11, poz. 134).

Powyższe prowadzi do konstatacji, iż powinnością władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej jest stworzenie takiego mechanizmu wynagradzania sędziów, który zapewni im pewność co do wysokości przyszłych dochodów. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny mechanizm wynagradzania sędziów powinien być stabilny i bez zaistnienia szczególnie ważnych, konstytucyjnie uzasadnionych przyczyn nie wolno zakłócać jego funkcjonowania (por. wyrok TK z 12.12.2012 r., K 1/12, OTK-A 2012, nr 11, poz. 134).

Co ważne, z art. 178 ust. 2 wynika nie tylko (pozytywny) nakaz kształtowania (przez ustawodawcę) wynagrodzeń sędziowskich na poziomie korespondującym z ich godnością, ale też (negatywny) zakaz ustanawiania unormowań, które nadawałyby wynagrodzeniom sędziowskim kształt kolidujący z zasadą "godności urzędu". Mogłoby to przybierać postać np. uznaniowego ustalania wysokości wynagrodzenia poszczególnych sędziów przez władze administracyjne, mogłoby łączyć się z pozostawieniem innym władzom nadmiaru swobody w wyznaczaniu wynagrodzeń sędziów poszczególnych sądów, mogłoby być rezultatem przyjęcia unormowań nagle zmniejszających wynagrodzenia sędziowskie, a mogłoby wynikać także z unormowań, które utrzymywałyby poziom wynagrodzenia oczywiście niepołączalny z rangą i zadaniami urzędu sędziowskiego. We wszystkich tych sytuacjach możliwe byłoby postawienie zarzutu niezgodności ustaw, czy rozporządzeń z art. 178 ust. 2 Konstytucji." (por. orzeczenie TK z dnia 14 marca 1995 r., K 13/94, wyrok TK z 12 grudnia 2012 r. w sprawie K 1/12).

W tym miejscu należy przytoczyć także brzmienie art. 32 ust. 1 Konstytucji, który stanowi wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Z powołanego przepisu wywodzi się dwie zasady, mianowicie: równość wobec prawa oraz równość w prawie (tj. równość w stanowieniu prawa). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjęto, że równość w stosowaniu prawa oznacza nakaz równego traktowania przez władze publiczne w indywidualnych przypadkach adresatów norm prawnych, uznanych przez prawodawcę za podmioty podobne, czyli zaliczone do danej klasy (kategorii) istotnej. Równość w stanowieniu prawa (równość w prawie) oznacza natomiast nakaz kierowany do prawodawcy w procesie tworzenia norm prawnych generalnych i abstrakcyjnych dotyczący kształtowania w sposób jednakowy (podobny) sytuacji prawnej podmiotów, które uznaje się za podobne (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2010 r. w sprawie K 63/07).

Art. 173 Konstytucji ustanawia zasadę odrębności i niezależności władzy sądowniczej od innych władz. Powołany przepis nie znosi jednak podstawowej zasady ustrojowej Rzeczypospolitej Polskiej podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Odrębność i niezależność władzy sądowniczej nie wykluczają jej powiązań z egzekutywą i legislatywą, a także nie prowadzą do zniesienia mechanizmu koniecznej równowagi pomiędzy wszystkimi tymi władzami (M. Haczkowska (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 18 lutego 2004 r. w sprawie K 12/03).

Art. 32 ust. 2 Konstytucji stanowi z kolei, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Przepis ten ustanawia zakaz nieuzasadnionego, różnego kształtowania sytuacji podobnych podmiotów prawa, w procesie stanowienia oraz stosowania prawa. Zakaz wprowadzania różnicowań o nieuzasadnionym charakterze (stanowiący konsekwencję zasady równego traktowania) obejmuje zarówno zakaz wprowadzania unormowań, pogarszających sytuację określonej grupy podmiotów (dyskryminacja sensu stricto), jak i unormowań polepszających sytuację określonej grupy podmiotów (uprzywilejowanie) kosztem innych grup. Innymi słowy art. 31 Konstytucji RP zawiera postulat, „by prawo w swej treści nie zawierało rozróżnień faworyzujących lub dyskryminujących pewne grupy obywateli” (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 9 marca 1988 r. w sprawie U 7/87, Legalis nr 10018 i orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 24 października 1989 r. w sprawie K 6/89, OTK 1989/1/7).”

W ocenie Sądu Rejonowego mając na względzie powołane normy konstytucyjne, należało ocenić, że odstępstwo od zasady określonej w art. 91 § 1c p.u.s.p. przyjęte w 2022 roku, pozwala na odmowę zastosowania art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022. Przepis ustawy o budżecie nie spełnia kryteriów określonych przepisami art. 2, art. 178 ust. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP.

Należy zwrócić uwagę, że rozwiązanie przyjęte w ustawie o budżecie wskazuje na znaczną niekonsekwencję ustawodawcy, który w roku 2022 tylko w odniesieniu do sędziów i prokuratorów odchodzi od dotychczasowych zasad płacowych, ustawodawca nie argumentuje swojej decyzji wobec tej grupy zawodowej, nie wskazuje na spełnienie żadnego z kryteriów rozpatrywanych w orzeczeniu TK z 12.12.2012 r., K 1/12. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań w roku 2022 winno być szerokie, zwłaszcza, iż przyjęty model płacowy w odniesieniu do sędziów w 2021 roku miał mieć charakter wyjątkowy i incydentalny. Co do roku 2022 decyzja dotycząca wynagrodzeń sędziów i prokuratorów nie została umotywowana, w szczególności w kontekście realiów budżetowych. Nie świadczą przecież o potrzebie zmiany zasad wynagradzania sędziów podawana w roku 2021 prognoza ekonomiczna na rok 2022 ani podniesienie wysokości świadczeń dla innych grup zawodowych i społecznych.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że sąd miał na uwadze, że w 2022 rozpoczęła się wojna w Ukrainie, która mogła przynieść niekorzystne zmiany ekonomiczne, jednak w momencie uchwalenia ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022, tego konfliktu nikt nie mógł przewidzieć ani tym bardziej wziąć pod uwagę przy uchwaleniu ustawy o budżecie. Wybuch wojny nie zmienił także w roku 2022, przyjętych w 2021r. zasad korzystniejszego wynagradzania dla wymienionych już w uzasadnieniu przedstawicieli władzy ustawodawczej, prezydenta, organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego. Nie wstrzymano dodatkowych świadczeń dla emerytów. To pozwala na ocenę, że nie było ekonomicznego, zagrażającemu równowadze budżetowej uzasadnienia zmiany zasad wynagradzania sędziów nie tylko w dacie uchwalenia ustawy o budżecie ale także w roku 2022.

Dodatkowo należy wyjaśnić, że wątpliwości budzi ponadto zgodność art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r. z przepisami art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej z 7 lutego 1992 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.), dalej jako TUE, oraz z art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. U. UE. C. z 2007 r. Nr 303, str. 1 z późn. zm.), dalej jako KPP.

Przepis art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE kreuje obowiązek ustanowienia przez państwa członkowskie "środków" niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej. W celu jej realizacji istotne jest zapewnienie obywatelowi dostępu do „niezawisłego” sądu w rozumieniu art. 47 akapit drugi KPP.

Jak wskazuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pojęcie „niezawisłości” oznacza między innymi, że sąd wypełnia swe zadania w pełni autonomicznie, nie podlegając żadnej hierarchii służbowej, ani nie będąc podporządkowanym komukolwiek i nie otrzymując nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz że jest on w ten sposób chroniony przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia (por. wyrok z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C 506/04, EU:C:2006:587, pkt 51, a także z dnia 16 lutego 2017 r., Margarit Panicello, C 503/15, EU:C:2017:126, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo). TSUE wskazuje przy tym, że nieodłączną gwarancją niezawisłości sędziowskiej stanowi (obok nieusuwalności sędziów) poziom wynagrodzenia odpowiadający wadze wykonywanych przez nich zadań (por. wyrok z dnia 19. września 2006 r., C-506/04, pkt 51, z 27 lutego 2018 r., C-64/16, pkt 45; z 24 czerwca 2019 r., C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, pkt 75).

W wyroku z dnia 27 lutego 2018 roku w sprawie C-64/16 TSUE stwierdził, iż artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że zasada niezawisłości sędziowskiej nie stoi na przeszkodzie stosowaniu wobec członków Tribunal de Contas (trybunału obrachunkowego, Portugalia) ogólnych przepisów o obniżeniu wynagrodzeń, takich jak przepisy, których dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, związanych z wymogami zlikwidowania nadmiernego deficytu budżetowego oraz z programem pomocy finansowej Unii Europejskiej. Przepisy te przewidywały ograniczone

obniżenie wysokości wynagrodzenia w różnych proporcjach, zależnie od poziomu tego wynagrodzenia. Objęły one nie tylko członków Tribunal de Contas (trybunału obrachunkowego), ale – szerzej - różne osoby zajmujące funkcje publiczne i osoby wykonujące zadania w sektorze publicznym, w tym przedstawiciele władz ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Nie można zatem rzeczonych przepisów postrzegać w ten sposób, że zostały one ustanowione konkretnie wobec członków Tribunal de Contas (trybunału obrachunkowego). Przeciwnie, mają one raczej charakter przepisów ogólnych, mających spowodować, że wszyscy członkowie krajowej służby publicznej będą mieć udział w oszczędnościach podyktowanych wymogami zmniejszenia nadmiernego deficytu budżetowego państwa portugalskiego (...). W tych okolicznościach rozpatrywanych w sprawie w postępowaniu głównym przepisów dotyczących obniżenia wynagrodzeń nie można uważać za środki naruszające niezawisłość członków Tribunal de Contas (trybunału obrachunkowego) (wyrok TS z 27.02.2018 r., C-64/16, ASSOCIAÇÃO SINDICAL DOS JUÍZES PORTUGUESES. v. TRIBUNAL DE CONTAS, ZOTSiSPI 2018, nr 2, poz. II-395).

Przenosząc powyższe rozważania na realia rozpatrywanej sprawy zmiana wynagrodzeń sędziowskich w 2022 roku miała odmienny charakter. Pominięto przedstawiciele władz ustawodawczej i wykonawczej, którym nie tylko nie obniżono uposażeń, ale przeciwnie – polepszone ich dotychczasowe warunki płacowe.

Prawodawstwo unijne ma pierwszeństwo przed krajowymi normami rangi ustawowej. Oznacza to, że sądy mają obowiązek oceny zgodności prawa krajowego z prawem unijnym i w razie stwierdzenia jego sprzeczności, odmowy zastosowania przepisu prawa państwa członkowskiego. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoich judykatach wielokrotnie wskazywał, że w przypadku przepisów krajowych państw członkowskich, prawo traktatowe oraz wydawane na jego podstawie akty pochodnego prawa unijnego wywołują skutek polegający na tym, że normy unijne (od momentu wejścia w życie) automatycznie wykluczają stosowanie jakichkolwiek niezgodnych z nimi norm prawa krajowego (wyrok TSUE z 19 czerwca 1990 r. w sprawie C-213/89, ECLI:EU:C:1990:257).

Mając powyższe na uwadze, można ocenić, iż rozwiązanie przyjęte na mocy art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie z 2022 r., nie spełnia warunków o których mowa w art. 47 KPP i art. 19 ust. 1 akapit drugi TSUE.

Należy wskazać, że rolą tzw. ustaw o budżecie jest zapewnienie realizacji ustawy budżetowej. Co istotne nie wykazano w żaden sposób aby taka potrzeba zmiany zasad wynagrodzenia sędziów była potrzebna. Dodatkowo w ocenie sądu zmiana przepisów innych ustaw (w tym przypadku 91 § 1c p.u.s.p.) powinna odbywać się poprzez nowelizację danej ustawy, z poszanowaniem obowiązujących procesów legislacyjnych, w tym również rygorów dotyczących zmian ustaw ustrojowych.

Zatem wobec uznania niekonstytucyjności przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku, wynagrodzenie powódki w 2022 roku winno być ustalane w oparciu o przepis art. 91 § 1c p.u.s.p. odnoszący jego wysokość do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku poprzedzającego.

Mając to na względzie, Sąd w pkt I sentencji wyroku, w całości uwzględnił żądanie pozwu. Wysokość wyliczona przez powódkę nie była sporna. Pracodawca nie negował także dat wymagalności wynagrodzenia za poszczególne miesiące. Sąd przyjmując, że jego płatność powinna nastąpić do ostatniego dnia danego miesiąca, zasądził odsetki od dnia następnego tj. od 1 dnia kolejnego miesiąca.

W pkt.II wyroku orzeczono o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym mając na uwadze argumenty wskazane w uzasadnieniu wyroku oraz art. 1 ust.1 pkt.2 i art. 4 ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 1997r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej Dz.U.2018.1872.

W pkt III sentencji wyroku, Sąd nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 14.302,96 złotych, stanowiącej wysokość pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki na podstawie art. 477² § 1 kpc

Rozpoznano sprawę na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 148¹ § 1kpc.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska